

Koncem března roku 1939 bylo zřejmé, že Moravcova skupina ve Velké Británii má přece jen úzkou profesionální základnu a bez některých specialistů setrvávajících v Praze nebude schopna své úkoly zcela plnit. Jmenovitě jim mohl například chybět radiokonstruktér Jan Budík, šifrový referent 2. oddělení HŠ MNO Josef Růžek, šéf odposlechové služby Alois Čáslavka, organizátor vůbec první předsunuté agenturní ústředny František Fárek, vedoucí německé sekce studijní skupiny Tomáš Houška, či další příslušníci zpravodajského oddělení Václav Kopačka, Antonín Kukula, Antonín Longa, Josef Rybář a Alois Moravec. Všichni vytipovaní důstojníci byli na Moravcovu nálehavou žádost zařazeni do seznamu osob, které se měly pokusit odejít z protektorátu na Západ. Naši londýnští zpravodajci zřejmě nevěděli, že drtivá většina z nich se sama, nebo v rámci různých skupin již do odboje zapojila.¹⁴⁷

Na druhou stranu ani osiřelí příslušníci zpravodajského oddělení neměli o konkrétní činnosti svých uprchlých kolegů za kanálem nijak významné povědomí. Nicméně o tom, že se pomalu, ale jistě začínají tvořit zárodky vojenské akce v zahraničí, přišly signály domů velice brzy. Někteří vojenští přidělenci podléhající tehdejší zahraniční skupině C 2. oddělení HŠ MNO totiž neuposlechli rozkaz k návratu a nadále pobývali v cizině. Týkalo se to zejména našich klíčových zastoupení plk. gšt. Prokopa Kumpošta ve Varšavě, plk. gšt. Václava Kaliny a pplk. gšt. Bedřicha Beneše v Paříži a pplk. gšt. Josefa Kally ve Velké Británii.¹⁴⁸

---

147 Kokoška, J. – Kokoška, S.: *Spor o agenta A-54*, s. 134–135.

148 VÚA-VHA, f. Prezidium MNO, k. 13023, č. j. 8227/1939, Informace o odnětí vojenských hodností u bývalých vojenských přidělců.

Odborník na šifrování
pplk. Josef Růžek byl k odchodu
do zahraničí vyzván několikrát.

Přednosta Agenturního pátrací
střediska I v Praze
pplk. gšt. Václav Kopačka.

Také pplk. Alois Moravec měl rozšířit řady Moravcových zpravodajců ve Velké Británii.

Škpt. Antonín Kukula za svoji činnost v odboji skončil v červnu roku 1942 na kobylišké střeľnici.

Pplk. gšt. Josef Kalla působil jako vojenský přidělenec ve Velké Británii. Uvedený snímek je však starší a zachytil ho ještě v hodnosti štábního kapitána.

František Fárek, Antonín Longa a Alois Čáslavka se hned první okupační den sešli v jedné kavárně na Veletržní třídě a domluvili se, že nebudou následovat své kolegy ven a své schopnosti uplatní v domácích podmínkách. Pod dojmem nedávných událostí zůstávala jediná a při tom značně choulostivá otázka, a to o koho se opřít a komu poskytovat výsledky své činnosti. František Fárek po válce uvedl, že i přes značné a objektivní námitky vůči Moravcovi a jeho lidem „*nezbývalo nám nakonec než zatnout zuby, navázat s nimi kontakt a dát jim naše síly k dispozici.*“ Motivace stavěla na zcela racionálním základu. Moravcova skupina se v uvedené době jevila jako jediná akceschopná zpravodajská organizace. To koneckonců potvrdil i budoucí vývoj. Právě Moravcovo exilové působiště tak Fárkovým lidem udalo přesný směr jejich zájmu.¹⁴⁹

149 Fárek, F.: *Situace v 2. odd. dne 15./III.1939. – Příjezd Abwehru. – Major Abwehru žádá plk. Svobodu o uvolnění kanceláří. – Členové Abwehru v P-1. – Ustavení odbojové skupiny důst. 2. oddělení. – Jednání s angl. voj. attaché Gibsonem. – Návštěva francouzského vyslanectví. – Spolupráce s franc. voj. attaché d'Abordem a jeho přidělcem mjr. Henri Gouyou* (nepublikovaný rukopis v držení prof. Jiřího Fárka), s. 2.

Jako nejstarší se do čela vznikající buňky, která dostala v korespondenci označení Tři konšelé¹⁵⁰ nebo jen Konšelé, postavil František Fárek. Na něho padla dělba a řízení práce, výběr a nábor možných spolupracovníků. Antonín Longa dostal postupem doby na starost správu finančních prostředků, redakci písemného styku se zahraničím, odbojový archiv a jeho úkryt. Čáslavka měl na starost správu a evidenci technického materiálu, vedení deníku, spojení s cizími legacemi v Praze a také s rodinami uprchlých kolegů.¹⁵¹

Na základě Fárkova příkazu Čáslavka kontaktoval bezprostředně po okupaci exponenta britské zpravodajské služby v Praze mjr. Harolda Gibsona. Ten mu sice přislíbil pomoc při zprostředkování styku s Moravcem, ale celá věc šla bohužel do ztracena. Podle Fárka měl Alois Čáslavka nabytý pocit, že mu Gibson buď nevěří, nebo má obavy, aby se nějakým způsobem nekompromitoval. Čáslavka ho v následujících dnech v jeho bytě navštívil ještě jednou, ale nadále zůstalo pouze u slibů. O další spojení s ním se pak již nepokoušel.¹⁵²

Bezprostředně pod dojmem setkání s Gibsonem se pokusili kontaktovat československého vojenského přidělence ve Francii podplukovníka Kalinu.¹⁵³ O něm totiž bezpečně věděli, že svoji pařížskou pozici stále drží. Dopis se žádostí, aby vyrozuměl Františka Moravce o jejich odhodlání pracovat proti německým okupantům, vložil Longův známý těsně před zaplombováním do pytle s korespondencí do Francie. Němci doposud nevydali žádná opatření ve věci kontroly pošty se zahraničím, a proto neměli obavy o jeho nedoručení. Kalinu požádali o potvrzení přijetí smluveným heslem na pohlednici. Žádná odpověď ale nepřišla.¹⁵⁴

---

150 Krycí jméno je samozřejmě až pozdějšího původu a nese se od žádosti Františka Fárka a jeho kolegů, aby nebyli v tajné korespondenci označováni pravými jmény. Od uvedeného okamžiku londýnské ústředí používalo krycího označení Tři konšelé (nebo jen Konšelé). Kdo přesně tento kryptonym vymyslel, není zcela zřejmé. František Fárek autorství ve svých vzpomínkách přisoudil mjr. gšt. Emilu Strankmüllerovi. Fárek, F.: *Fárek, Longa a Čáslavka do výslužby. – První zpráva z Londýna. Gen. Ingr. – Gen. Eliáš. – Odsun rodin jedenáctky za hranice. – Dr. Hora z pol. řed. v Praze. – Fárek a Longa „Konšelé“. – Čáslavkova zpráva z Londýna. – Čáslavkův životopis. – Mjr. gšt. Toscani* (nepublikovaný rukopis v držení prof. Jiřího Fárka), s. 10.

151 Fárek, F.: *Situace v 2. odd. dne 15./III.1939*, s. 4–5.

152 Tamtéž, s. 5. Také Čáslavka zanechal svědectví o pokusech využít ke spolupráci britské partnery. Nicméně k zahájení spolupráce nedošlo „přes pana Gibsona, který byl nepřístupný, protože se v této situaci prostě posral [Sic!] – promiň mému výroku. Gibson udělal mnoho, ba snad všechno, ale jen pro šéfa [plk. gšt. Františka Moravce – pozn. aut.] / letadlo, odvezení hlavního materiálu atp./, ale pro nás doma nic“. ABS, f. Historický fond Státní bezpečnosti (f. H), arch. č. H-664, podsvazek č. 4, Opis zprávy Aloise Čáslavky pro neznámého adresáta, nedatováno – z doby poválečné, fol. 41.

153 Více k problematice úřadu vojenského přidělence v Paříži po 15. březnu roku 1939 například: Zudová-Lešková, Z.: *Zapomenutá elita*, s. 33–34 a 72–75.

154 Fárek, F.: *Situace v 2. odd. dne 15./III.1939*, s. 5.

Plk. gšt. Václav Kalina
v tomto klíčovém období
působil jako vojenský přidělenec
v Paříži. Fotografie pochází
z roku 1930 a zachytila ho
v hodnosti mjr. gšt.

Významnou roli naopak sehráli v Praze stále pobývající francouzští důstojníci, jmenovitě vojenský přidělenec plk. Tony Albord a exponent francouzské zpravodajské služby Service de Renseignement (dále jen SR) mjr. Henri Gouyou, který v hlavním městě pracoval pod krytím korespondenta l'Agence Radio. Plukovníka Alborda měla trojice štábních kapitánů navštívit přímo v jeho bytě v pražské ulici Na Pískách několikrát. Podle Fárka šlo „spíše o typ diplomata nežli vojáka, opatrných kulatých frází.“ Jejich materiály a postřehy přijímal rád a pokaždé požadoval něco nového. Fárkovi lidé sice cítili ve vztahu jistou neúměru, nicméně kurýrní spojení s Moravcem jim během krátké doby skutečně zajistil.¹⁵⁵

155 Tamtéž, s. 9–10; Fárek, F.: *Stopy mizí v archívu...*, s. 188 a NA, f. Policejní ředitelství Praha – všeobecná spisovna 1941–1950, sign. Z 483/5, Informace o dopravní nehodě Josefa Záruby.